

LAUSUNNON LIITE

Liite 1. Yksityiskohtaiset huomiot. Pohjois-Pohjanmaan toimijoista Pohjois-Pohjanmaan liitto, Oulun kaupunki, Oulun yliopisto, Oulun ammattikorkeakoulu, Oulun kauppakamari ja Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät valmistelleet yhteisen lausunnon Pohjoisen Suomen ohjelman luonnoksesta.

1.3 Ohjelmatyön ohjaaminen, johtaminen ja toimenpiteiden seuranta

Lisäksi esitämme, että Pohjoisen Ohjelman toimeenpanoon ja seurantaan liittyvissä työryhmissä on mukana kattavasti Pohjoisen alueen edustajia. (Oulun kaupunki)

1.4 Pohjoisen ohjelman resursointi

Esitämme, että valtioneuvoston kanslian johdolla selvittää, miten saadaan olemassa olevat varat kohdentumaan vaikuttavimmin ohjelman toteutukseen. (Oulun kaupunki)

2 Pohjoisen Suomen maakuntien laatima tilannekuva

Ohjelmaluonnos tuo ansiokkaasti esille, että Pohjois-Pohjanmaa on vetovoimainen korkean ICT- ja teknologiaosaamisen keskittymä. Muistutamme, että maakunta on myös Suomen tuulivoimatuotannon keskus. Alueella on yli 40 % Suomen tuulivoimatuotannosta ja uusista tuulivoimahankkeista lähes puolet. Lisäksi aurinkovoimaa rakennetaan tuulivoimaloiden yhteyteen. (Oulun kaupunki)

2.2. Työvoima

Työvoiman saatavuus, vetovoima ja pitovoima ovat Pohjois-Suomelle erityisen tärkeitä. Korostamme, että työvoiman saatavuuteen liittyvien toimenpiteiden ei tule rajoittua ainoastaan opiskelijoihin vaan kansainväliseen väestöön kokonaisvaltaisesti. (Oulun kaupunki)

2.3. Osaaminen ja koulutus

Koulutusjärjestelmän resurssoinnissa tulee huomioida kaivosalan, konetekniikan alan ja metsätalouden vaatimat kalliit opiskeluympäristöt ja laboratoriot. (Oulun kaupunki)

2.4 Liikenne- ja logistiikkayhteydet sekä digitaalinen saavutettavuus

Ohjelmaluonnoksessa huomioidaan monipuolisesti liikenne- ja logistiikkayhteyksien merkitys Suomen ulkomaankaupalle ja huoltovarmuudelle. Liikenne- ja logistiikkayhteydet ovat elinvoimatekijä myös väestön ja työvoiman liikkuvuuden ja saatavuuden näkökulmasta. (Oulun kaupunki)

Eurooppalaisessa ja kansallisessa saavutettavuuden kehittämisessä painopiste pitää kohdistaa TEN-T-ydinverkon ja TEN-T-kattavan verkon kehittämiseen siten, että kehittämistoimet huomioivat pohjoisen muuttuneen aseman ja pääradan välityskyvyn merkityksen nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa. (Oulun kaupunki)

Kolmen tunnin saavutettavuustavoitteen toteutumisella pääkaupungin ja maakuntien välillä on oleellinen merkitys Suomen ja maakuntien kilpailukykyyn kannalta. Tämän lisäksi Liikenne12 -suunnitelmassa on huomioitava Pohjoisen tarpeet lentoliikenteelle ja mahdollistettava suorat lentoyhteydet Euroopan lentoliikenteen solmukohtiin. (Oulun kaupunki)

2.6. Rahoitus

Pohjoisella alueella on tarve valtion pääomasijoitusyhtiölle uusien teknologioiden ja investointien syntymiseksi sekä start-up- ja kasvuyritysten valmentamiseksi ja rahoittamiseksi. (Oulun kaupunki)

3 Pohjoisen ohjelman toimenpiteet

3.1 Kestävä kasvu ja uudistavat investoinnit

Teollisten investointien nopeuttamiseksi juuri luvitusprosessin sujuvoittaminen on keskeinen kehityskohde. Luonnoksessa esitetty yhden luukun palvelun hanke on kannatettava. Samassa on tarpeen kehittää ympäristöllisiä lupamenettelyjä koskevaa sääntelyä. Toteutetaan puhtaan siirtymän hankkeiden etusijamenettelyn ja näitä koskevien muutoksenhakuasioiden kiireellisten edellytysten varmistaminen alueellisena kokeiluna alueella Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa sekä Kainuu. Etusijamenettelyn yhteydessä pilotoitaisiin myös yhteistoiminnallista luvitusprosessia, jota Oulun kauppakamari on esittänyt sekä TEM:ille että YM:lle. Yhteistoiminnallisuus tarkoittaa tiiviimpää yhteistyötä hanketoimijan ja viranomaisten kesken kuin ennakkoneuvottelut.

Lisäksi tuemme ja kannustamme tavoitetta kasvattaa Euroopan unionin kriittisten materiaalien omavaraisuustavoitetta ja ilmastotavoitteita toteuttamalla pohjoisen mineraalien talteenottoa Pohjois-Suomen kaivostoiminnassa ja jalostuksessa, ja mineraalien jalostamisen prosessin uudistamista vähähiilisyden ja nettonollailmastovaikutusten aikaansaamiseksi, huomioiden korkea ympäristönsuojelun taso, paikallinen hyväksyttävyyys sekä yhteensovitus muiden elinkeinojen kanssa.

Tavoitteeseen pääsemiseksi on tarpeen toteuttaa puhtaan energian ja vedyn maaperään ja maanalaiseen varastointiin liittyvät jatkotutkimushankkeet ja pilotti-investoinnit sekä luoda biomassaraaka-aineiden hyödyntämiseen perustuva biokaasuekosysteemi Keski-Pohjanmaalle. Gasgridin vetyputki-investoinnin käynnistäminen pohjoisesta tukisi hyvin vetytalouden edistämistä. (Oulun kauppakamari)

Pohjois-Suomessa, kuten koko maassa, reilusti yli 98 % yrityksistä on mikro- ja pk-yrityksiä. Jotta Pohjoisen ohjelma edistää sille asetettuja tavoitteita, sen on tuotettava konkreettista hyötyä pk-yrityksille. Kaikkien toimenpiteiden yhteydessä onkin arvioitava, miten ne tukevat alueen yritystoiminnan kasvua ja houkuttelevat uusia investointeja sekä yrityksiä myös muualta.

Nykyiset, vielä otsikkotasolla olevat kestävän kasvun ja uudistavien investointien toimenpiteet vaikuttavat lupaavilta pk-yritysten toimintaedellytysten kannalta. Esimerkiksi 6G-teknologia, puhtaat investoinnit ja energiaratkaisut voivat parantaa kilpailukykyä erityisesti vientimarkkinoilla sekä tarjota alueen pk-yrityksille uusia alihankintamahdollisuuksia.

Eriyisen tärkeää on sääntelyn sujuvoittaminen ja investointien lupaprosessien nopeuttaminen, jotka ovat kriittisiä yrityksille. Pilotointi muutoksenhakukäsittelyn nopeuttamiseksi on aloitettava mahdollisimman pian. Kilpailu investoinneista on globaalistikin kovaa, joten tähän on panostettava heti.

Ohjelmassa esitetyt perustettavat alueelliset investointitiimit on ajatuksena hyvä, ne tarvitsevat mukaan elinkeinoelämän edustajia, jotta pk-yritysten näkökulmat huomioidaan kattavasti.

TEM:n, Energiaviraston ja pohjoisen alueen edustajista perustettavan työryhmän tulee arvioida sähköintensiivisen teollisuuden sijoittamista lähelle energiatuotantoalueita myös kaavoitusprosessien nopeuttamisen näkökulmasta. Esimerkiksi tällä hetkellä Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntakaava tuulivoiman sijoittamisesta alueelle on viivästynyt huomattavasti, mikä uhkaa alueelle suunniteltua ja toivottua yritystoimintaa ja investointien käynnistymistä.

Mikro- ja pk-yrityksille suunnattu kasvu ja kansainvälistymisohjelma tukee yritysten mahdollisuuksia laajentua kansainvälisille markkinoille ja hyödyntää digitaalisia ratkaisuja. Ohjelmassa on löydettävä keinoja ja ratkaisuja myös pk-yritysten kasvunrahoituksen edistämiseksi, sillä se on tällä hetkellä yksi keskeisimmistä kasvun esteistä. (Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät)

Hallitusohjelman mukaiset TKI-toimet ja Pohjoisen Suomen kärkihankkeet

Muutetaan kohta 1. seuraavaan muotoon:

6G:n resilienssi ja kriittiset sovellukset. Perustetaan tekoälyä hyödyntävien ja resilienttien radioratkaisujen infrastruktuuri sekä radiokyberturvallisuuslaboratorio, joissa tehtävä tutkimus tuottaa erittäin luotettavia 6G-teknologiaratkaisuja yrityksille kaupallistettavaksi. (Oulun yliopisto + OAMK)

Ohjelmassa esitetään lisäpanostuksia soveltavaan TKI-toimintaan liittyen hiilidioksidin talteenottoon ja synteettisten biopolttoainemateriaalien valmistamisen uusiin innovaatioihin. Esitämme, että ohjelmaan tarkennetaan, kuka lisäpanostuksia tekee. (Oulun kaupunki)

Kestävien teollisten ja muiden uudistavien investointien luvitusta vauhditetaan

...näitä koskevien muutoksenhakuasioiden kiireellisten edellytysten varmistaminen alueellisena kokeiluna alueella Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa sekä Kainuu. Esitämme, että kokeilulle määritellään aloitusajankohta. (Oulun kaupunki)

Edistetään puhtaaseen energiaan ja kriittisiin raaka-aineisiin liittyviä kestäviä investointeja

5. Valmistelua varten asetetaan ensi vaiheessa keskeiset valtiotoimijat ja sidosryhmät sisältämä yhteistyöryhmä. Esitämme, että yhteistyöryhmän työ alkaa heti. (Oulun kaupunki)

7. Perustetaan työryhmä, joka muodostetaan TEM:n, Energiaviraston ja pohjoisen alueen edustajista. Työryhmän tehtävä on keväällä 2025 aikana arvioida toimenpiteet. Selvityksen tulee valmistua siten, että sen suosituksia voidaan hyödyntää hallituksen puoliväliriihessä. (Oulun kaupunki)

Vahvistetaan pk-yritysten kasvu- ja kansainvälistymisedellytyksiä sekä digitaalista kyvykkyyttä

11. Perustetaan Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Keski-Pohjanmaan maakuntiin mikro- ja pk-yritysten kasvu- ja kansainvälistymisohjelma. Ohjelmaan on sisällytettävä start-up hautomo- ja kiihdyttämötoimintaa. (Oulun kaupunki)

3.2 Puhdas energia ja digitaalinen puhdas kasvu

Pidämme erinomaisena ja toteuttamiskelpoisena toimenpide-ehdotusta tehdä selvitystyö pienydinvoiman sijoittautumiseksi Pohjois-Suomeen sekä erityisesti uusien energiaratkaisujen edistämistä Pyhäjoen Hanhikiven alueella. Hyödynnetään Pyhäjoella tehdyt Hanhikivenniemen teknistaloudelliset selvitykset.

Tuemme myös suurten teollisten ja muiden uudistavien investointien kotouttamiseksi Pohjoiseen Suomeen entistä vaikuttavampia julkisen ja yksityisen sektorin – alueellisia ja kansallisia – tarvittavia yhteisiä koordinoivia toimintatapoja.

Olemme mielellämme mukana, jos valmistelua varten asetetaan keskeiset valtiotoimijat ja sidosryhmät sisältämä yhteistyöryhmä. Se kartoittaa tarvittavia toimia ml. investointiaikomusten realisoitumista vauhdittavan uuden koordinoivan ekosysteemin rakentamisen mahdollisuuksia. (Oulun kaupunkamari)

Ohjelma ehdotukset ovat kannatettavia. Fingridin kantaverkon vahvistaminen ja 400 kilovoltin voimajohtojen rakentaminen varmistavat pk-yritysten energiansaannin ja parantavat toimitusvarmuutta, mikä luo vakaan toimintaympäristön liiketoiminnan kasvulle.

Tuulivoiman, aurinkovoiman ja muu energiarakentamisen edistäminen ja säätövoiman kannusteet avaavat uusia mahdollisuuksia pk-yrityksille alihankinnassa, huoltotoiminnassa ja teknologisissa innovaatioissa.

Pienydinvoiman sijoittautumisen selvittäminen ja Hanhikiven alueen kehittäminen ovat alueelle tärkeitä pitkän aikavälin ratkaisuja.

Sen sijaan digitaalisen puhtaan kasvun toimenpiteet puuttuvat ohjelmasta kokonaan, vaikka niiden merkitys yritysten kasvulle ja alueen houkuttelevuudelle on erittäin suuri. Pk-yrityksille suunnattuja toimenpiteitä digitalisaation tukemiseksi tulisi konkretisoida. Esimerkiksi toimenpiteitä voisivat olla

Energia- ja älyratkaisujen hyödyntäminen: Pk-yritysten tukeminen energiatehokkuuden ja älykkäiden järjestelmien käyttöönotossa.

Koulutuksen ja osaamisen lisääminen: Panostuksia energia-alan koulutukseen ja osaamisen kehittämiseen, jotta pk-sektori pysyy kilpailukykyisenä.

Rahoitus ja tukitoimet: Digitaalisiin ratkaisuihin liittyvien investointien tukeminen rahoituksen ja tukiohjelmien avulla. (Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät)

Luodaan sääriippuvaiselle sähköntuotannolle kannusteet osallistua kapasiteettimekanismiin tai muulla tavalla turvataan tarvittava säätövoima

15. Tehdään selvitystyö tällä hallituskaudella pienydinvoiman sijoittautumiseksi Pohjois-Suomeen. (Oulun kaupunki)

3.3 Kestävä matkailu

Tehdyt aluetaloudelliset vaikuttavuusselvitykset tukevat ja suorastaan edellyttävät, että varmistetaan valtion lentoliikennestrategian toimenpiteet osana LJS12-suunnittelua, joilla ylläpidetään ja kehitetään erityisesti Kemi-Tornion, Kajaanin ja Kokkola-Pietarsaaren maakuntakenttiä, ja edistetään Pohjoisen matkailun ympärivuotista kansainvälistä lentosaavutettavuutta sekä suurimpien kaupunkien päivittäistä kohtuuhintaisia lentolippuja.

Koko Pohjois-Suomen matkailun edistämisen kannalta on käynnistettävä nopealla aikataululla Visit Finlandin ja pohjoisten alueiden yhteinen hanke, jolla edistetään suorien kansainvälisten ympärivuotisten lentoyhteyksien avaamista ympärivuotisen, erityisesti kesäkauden, matkailun lisäämiseksi alueelle. (Oulun kauppakamari)

Kestävän matkailun edistämiseksi voisi toimenpiteenä toteuttaa tuotteistamis- ja markkinointipilotteja hiilineutraaleista matkoista. Näiden tavoitteena on tarjota matkailupaketteja, jotka sisältävät hiilineutraalit matkat, majoitukset ja elämykset. Esimerkkejä matkailupakettien kohdealueista voisivat olla Liminka, Rokua, Kalajoki, Iso-Syöte ja Kuusamo. (Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät)

16. Kehitetään alueellisia, paikallisia ja rajat ylittäviä matkaketjuja liikenteen päästöjen vähentämiseksi (toimenpiteeseen toivotaan konkreettisia esimerkkejä lausuntokierroksella).

Esitämme, että valtio käynnistää Oulu-Tornio-Haaparanta päivittäisen henkilöjunaliikenteen vuonna 2025 VR:n ehdotuksen mukaisesti. Kustannukset sisällytetään valtion ostoliikennesopimukseen. (Oulun kaupunki)

19. Käynnistetään alkuvuoden 2025 aikana Visit Finlandin ja pohjoisten alueiden yhteinen hanke, jolla edistetään suorien kansainvälisten ympärivuotisten lentoyhteyksien avaamista ympärivuotisen, erityisesti kesäkauden, matkailun lisäämiseksi alueelle. (Oulun kaupunki)

3.4 Osaaminen ja työvoiman saatavuus

Suomen väestökasvu on täysin maahanmuuton varassa. Suomalaisten työikäisten osuus pienenee kiihtyvällä vauhdilla eläköitymisten ja pienen syntyvyyden johdosta.

Pidämme erinomaisina ja toteuttamiskelpoisina toimenpide-ehdotuksia, joissa vahvistetaan Pohjoisessa Suomessa yritysten valmiuksia ja rekrytointia kansainvälisten erityisosaajien saamiseksi alueelle.

Työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriöiden koordinoiman Talent Boost -ohjelman puitteissa tulisi perustaa uusi hanke kartoittamaan nykyistä laajemmin koko maan osalta toimia, joilla voidaan edistää työ- ja osaamisperäistä rekrytointia. Hankkeen jalkautusvaiheessa toimia tulisi suunnitella Pohjoisen Suomen alueiden tarpeisiin.

Eriyisen hyvänä pidämme ehdotusta parantaa työvoiman saatavuutta tukemalla mikro- ja pk-yrityksiä ensimmäisen kansainvälisen erityisosajaan palkkaamiseksi (esimerkiksi työntekijäkohtainen palveluseteli).

Lisäksi tuemme esitystä toteuttaa määräaikainen alueellisen opintolainahyvityksen pilotointi pohjoisessa Suomessa. (Oulun kauppakamari)

Pohjoisen Suomen elinvoiman ja investointien kannalta kriittinen kysymys on osaavan työvoiman saatavuus. Työttömyyden korkeasta tasosta huolimatta osaavaa työvoimaa on pula, sillä osaaminen ja yritysten tarpeet eivät kohtaa.

Ohjelman ehdotukset korkeasti koulutettujen työllistämisen edistämiseksi ovat kannatettavia, mutta ohjelmasta puuttuvat toimenpiteet, jotka tukisivat aloja, joissa vähemmällä koulutuksella pärjää.

Ohjelmassa ehdotetaan, että mikro- ja pk-yrityksiä tuettaisiin ensimmäisen kansainvälisen erityisosajaan palkkaamisessa esimerkiksi palvelusetelillä. Ehdotamme, että muotoilu muutetaan ”osaajan palkkaamiseksi”, jotta tuki kattaisi laajemman tarpeen. Kokeiluluonteisesti voisi myös poistaa saatavuusharkinnan Pohjois-Suomessa. (Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät)

22. Pohjoisessa Suomessa vahvistetaan osaamis-, koulutus- ja työvoimatarpeiden ennakkointia aktiivisessa vuoropuhelussa kaikkien toimijoiden kesken. Opetus- ja kulttuuriministeriön kriittistä osaamista ja sen kehittämistarpeita koko Suomessa kartoittavassa hankkeessa huomioidaan Pohjoisen Suomen erityistarpeet ml. tulevaisuuden koulutustarpeet

...huomioidaan Pohjoisen-Suomen erityistarpeet ml. tulevaisuuden koulutustarpeet (esim. logistiikan ja vientiosaamisen koulutus) (Oulun ammattikorkeakoulu)

23. Vahvistetaan Pohjoisessa Suomessa rekrytointiosaamista kansainvälisten erityisosajien saamiseksi alueelle. Työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriöiden koordinoiman Talent Boost -ohjelman puitteissa tulisi perustaa tulee perustaa uusi hanke kartoittamaan nykyistä laajemmin koko maan osalta toimia, joilla voidaan edistää työ- ja osaamisperäistä rekrytointia. Hankkeen jalkautusvaiheessa toimia tulisi suunnitella tulee suunnitella Pohjoisen Suomen alueiden tarpeisiin. Toimet valmistellaan hallituksen puoliväliriiheen keväälle 2025 mennessä. (Oulun kaupunki)

Perustetaan kansainvälisten opiskelijoiden työnvälityksen yhteyspisteet Pohjoisen ammattikorkeakouluihin. (Pohjois-Pohjanmaan liitto, OAMK)

3.5 Turvallisuus, huoltovarmuus & omavaraisuus

Eriyisen tärkeinä ja elinkeinoelämän kannalta kiirehdittävinä asioina pidämme ehdotuksia, joissa varmistetaan toimintavarmojen tie- ja rautatieyhteyksien kehittyminen (ml. raideleveyskokeilu) Ruotsin ja Norjan satamiin. Luodaan Ruotsin ja Norjan viranomaisten kanssa määrätietoinen pohjoisen liikennejärjestelyiden liikennejärjestelmän pitkän aikavälin kehittämisohjelma ja luodaan tälle työlle selkeä rakenne ja vastuut. Ohjelmaan pitää sisältyä ainakin selvitykset raideyhteyksistä Narvikin ja Tromssan satamiin. Käynnissä oleva läntisen raideleveyden selvittäminen Perämeren kaarella tulee nivoa osaksi ohjelmaa.

Esityksen toteuttamiskelpoisuuteen liittyen siihen pitää sisällyttää myös rahoitusvaihtoehtojen tarkastelu ja eri mallien arvioinnin sisältäen Suomen, Ruotsin ja Norjan kansallisen rahoituksen, kansallisten rahastojen käyttömahdollisuudet, Pohjoismaiden investointipankin rahoituksen sekä Naton ja EU:n rahoituskanavien käytön.

Koska Suomen itäraja on näillä näkymin pitkään kiinni eikä tavara- saati henkilöliikennettä siihen suuntaan tapahdu, elinkeinoelämän kannalta on aivan elintärkeää, että huolehditaan ja turvataan länsi–itä-suuntaisia liikenneyhteyksiä turvallisuuspoliittisista ja saavutettavuuden näkökohdista käsin.

Tätä puoltavat myös puhtaan siirtymän investoinnit, ml. kaivannaisteollisuus, akkuteknologia ja tuulivoimarakentaminen tarvitsevat toimivia liikenne- ja sähkönsiirtoyhteyksiä. Investoinnit ja huoltovarmuus lisäävät pohjoisen kautta Ruotsiin ja Norjaan johtavien tie- ja ratayhteyksien sekä niihin kytkeytyvien väylien merkityksen kasvua. Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyydet ovat lisänneet liikkumista Pohjoisella alueella merkittävästi. (Oulun kaupakamari)

3.6 Saavutettavuus

Saavutettavuuden parantamisen kannalta aivan perusasia pitää olla, että Suomen valtio pitää kiinni EU:n TEN-T -verkon kriteereistä ja tavoitteista. Näin ollen on itsestään selvää, että myös Pohjoisessa ohjelmassa edistetään TEN-T ydin- ja kattavan verkon liikenneyhteyksiä määrätietoisesti erityisesti investointien kohteena olevilla alueilla. Pohjoisen Suomen liikennestrategian (2036) toimenpide-ehdotuksia tulee sisällyttää osaksi valtakunnallista liikennejärjestelmä-suunnitelmaa (L12) ja sitä toteuttavaa Väyläviraston investointiohjelmaa (vuosille 2026–2032).

Muuttuneen geopoliittisen tilanteen ja turvallisuuden johdosta on tärkeää, että nostetaan pitkäjänteisesti pohjoisen liikenneverkon perusväylänpidon rahoitustasoa. Samalla varmistetaan muun ohessa myös vähäliikenteisen väyläverkon kunto ja toimintavarmuus.

Suomen pituuden ja pitkän maantieteellisen etäisyyden teollisuuden päämarkkinoista johdosta on kriittistä, että selvitetään mahdollisuudet tukea pk-yritysten jalostamien tuotteiden pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvia lisäkustannuksia. Nykymuotoinen alueellinen tuki (valtioneuvoston asetus alueellisesta kuljetustuesta) on voimassa vuoden 2025. Vähimmäistasona tulisi pitää Ruotsin vastaavaa menettelyä. (Oulun kaupunki)

Liikenneverkot, liikenneyhteydet, kuljetukset ja digitaalinen saavutettavuus

27. Varmistetaan toimintavarmojen tie- ja rautatieyhteyksien kehittyminen (ml. raideleveyden muutos) Ruotsin ja Norjan satamiin. Luodaan Ruotsin ja Norjan viranomaisten kanssa määrätietoinen pohjoisen liikennejärjestelyiden liikennejärjestelmän pitkän aikavälin kehittämisohjelma. Ohjelma valmistellaan tällä hallituskaudella. (Oulun kaupunki)

Käynnistetään Oulu-Tornio-Haaparanta päivittäinen henkilöjunaliikenne vuonna 2025 VR:n ehdotuksen mukaisesti. Kustannukset sisällytetään valtion ostoliikennesopimukseen. (Oulun kaupunki)

28. Kehitetään länsi–itä -suuntaisia liikenneyhteyksiä mukaan lukien lentoliikenneyhteydet turvallisuuspoliittisista ja saavutettavuuden näkökohdista käsin. (Oulun kaupunki)

29. Huolehditaan jäänmurtokaluston sijoittumisesta, toimintakyvystä ja uusimisesta. Selvitetään hallituskauden aikana jäänmurtolaivaston osittainen sijoittaminen Oulun satamaan huoltovarmuus- ja turvallisuussyistä. (Oulun kaupunki)

Osaaminen, TKI-toiminta ja innovaatioiden kaupallistaminen & kaksoiskäyttötuotanto

Muutetaan kohta 32. seuraavaan muotoon:

DIANA 6G-testikeskuksen toiminta ja sen kehittäminen. Edistetään investointeja 6G-testiverkkoon testikeskuksen tarpeisiin sekä yritysten tarpeita vastaavia testauspalveluita. Tavoitteena häiriösietoiset ja haastavissa ympäristöissä toimintakykyiset 6G-järjestelmät, jotka parantavat valvontaa, tilannekuvan muodostamista ja infrastruktuurin suojaa. (Oulun yliopisto)

Muutetaan kohta 33. seuraavaan muotoon:

Perustetaan kansallinen luonnonuhkiin varautumisen osaamiskeskus Polaris, jonka tehtävänä on nopeasti etenevän arktisen alueen muutoksen ymmärtäminen, luonnonuhkien pitkäaikainen seuranta sekä varautumis- ja ennakkointitiedon tuottaminen eurooppalaisen autonomian ja globaalien varautumisen parantamiseksi. (Oulun yliopisto, Sodankylän geofysiikan observatorio)

Liikenneverkot, liikenneyhteydet, kuljetukset ja digitaalinen saavutettavuus

35. Edistetään TEN-T ydin- ja kattavan verkon liikenneyhteyksiä määrätietoisesti erityisesti investointien kohteena olevilla alueilla.

Ohjelmaan on kirjattu, että TEN-T ydin- ja kattavan verkon liikenneyhteyksiä edistetään määrätietoisesti erityisesti investointien kohteena olevilla alueilla.

Ydinverkon tulisi olla toteutettu jo vuoteen 2030 mennessä, mutta se edellyttää useiden pullonkaulojen poistamista. Suomessa suurimpia pullonkauloja ovat päärata ja VT4. Lisäksi pullonkauloja ovat North Sea – Baltic Corridorin osalta Suomen raideleveys ja Scandinavian - Mediterranean corridorin osalta rajat ylittävät yhteydet välillä Luulaja - Oulu.

Pelkkä liikenneyhteyksien edistäminen ei siis riitä, vaan suunnittelu on aloitettava heti, jotta toteuttamiseen päästään mahdollisimman pian. (Oulun kaupunki)

-

3.7 Pohjoinen yhteistyö

Esitämme, että kevään 2025 aikana laadittavasta Suomen, Ruotsin ja Norjan yhteisestä Pohjoisten alueiden strategisesta ohjelman laatimisesta vastaa neuvottelukunta, jossa ovat edustettuina valtion ja alueiden edustajat.

Yhteispohjoismaiset työmarkkina-, investointi-, energia-, puolustus ja tutkimus- ja kehittämishankkeet sitovat valtioiden ja alueiden intressit rajan yli yhteen. Useat toimet, joita ohjelman perusteella on tarkoitus toimeenpanna Suomessa, hyödyttävät alueita Ruotsissa ja Norjassa ilman että se on meiltä pois ja päinvastoin. Nimittäin monet pohjoista Suomea vaivaavat haasteet työvoiman saatavuudesta ja liikkuvuuden parantamisesta ja puhtaan energian investointihankkeiden vauhdittamisesta ovat yhtäläisiä Ruotsissa ja Norjassa.

EU:n läsnäoloa pohjoisilla alueilla on vahvistettava. Euroopan TEN-T verkon tavoite on vahvistaa unionin yhteenkuuluvuutta ja saavutettavuutta.

Atlantin puolustusliiton tavoite on estää Venäjän pääsy Atlantille. Naton jäsenenä meidän on puolestaan turvattava liittolaistemme pääsy Atlantilta meidän luoksemme. Yhtenäinen Oulu–Kemi–Kiiruna–Narvik-rautatie eurooppalaisella raidelevyydellä kiinnittää meidät konkreettisesti yhteiseen eurooppalaiseen ja yhteispohjoismaiseen liikenneinfrastruktuuriin.

Suomen, Ruotsin ja Norjan välillä on historiallinen tunneside. Yhteenkuuluvuutta vahvistetaan, kun ihmiset kohtaavat ja tutustuvat. Tulevassa valtion ja alueiden yhteistyörakenteessa on huomioitava nuoret ja kulttuuri. Alueella on jo tällä hetkellä rajat ylittävä toimiva ja ainutkertainen nuorisovaltuusto, jonka toiminta tulee turvata. Euroopan kulttuuripääkaupunkihankkeet Bodøssä 2024 ja Oulussa 2026 ja Kiirunan hakemus vuodelle 2029 mahdollistavat organisoidun rajat ylittävän toiminnan kulttuurissa.

Nato-ratkaisun myötä Yhdysvallat ovat osa puolustustamme. Se määrittää myös teknologistaloudellisen yhteistyön suuntaa kriittisissä teknologioissa vähintäänkin äänettömänä yhtiömiehenä. EU:n kilpailukyky on summa kansantalouksien kilpailukyvyistä, joka on summa alueiden kilpailukyvyistä. Kilpailukykyä on mahdollista lisätä alueella rakentamalla eurooppalaisia tutkimus- ja kehityshankkeita tietoliikennetekniikkaan, puolijohteisiin, vetyekosysteemin ja avaruuteen ja tehostamalla tutkimusinfrastruktuurien yhteispohjoismaista käyttöä.

Pohjoisen alueilla on välillä tunne, että sen arvo nähdään eteenkin energia- ja raaka-ainereservaattina, ja että kasvatamme nuoremme tulevaisuuden näkymien puutteessa muiden inhimilliseksi resurssiksi. Sitä tasapainotetaan toiminnalla, jossa me voimme itse osallistua meitä koskeviin päätöksiin ja ratkaisuihin, ja että me voimme ottaa kunnian onnistumisista ja vastuun epäonnistumisistamme. Alueen ja kansakunnan tulevaisuutta rakennetaan tosiasiallisilla hankkeilla, jotka luovat työtä, vientiä ja kasvua alueelle ja Suomelle. (Pohjois-Pohjanmaan liitto)

On hienoa, että pohjoinen yhteistyö on nostettu ohjelmaan (Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät)

Lisähuomiot:

Pohjoisen Ohjelman luonnoksessa ei kertaakaan käytetä sanaa arktinen. Arktisen yhteistyön merkitys Suomen, Ruotsin ja Norjan välillä on kuitenkin korostunut erityisesti geopoliittisen tilanteen vuoksi. Arktinen yhteistyö korostuu myös Nato-yhteistyössä. Pohjoisen Ohjelman on linkityttävä arktiseen politiikkaan ja yhteistyöhön. (Oulun kaupunki)

Yleisenä huomiona, että tekoälyä ei juurikaan mainita missään. Pitäisikö se näkyä jossain? (Oulun ammattikorkeakoulu)

Lopuksi pidämme erittäin hyvänä lisänä esille nostettua Pohjoismaisen yhteistyön lisäämistä. Tuemme vahvasti toimenpide-esitystä, jossa laaditaan kevään 2025 aikana Suomen johdolla Suomen, Ruotsin ja Norjan yhteinen Pohjoisten alueiden strateginen ohjelma. (Oulun kauppakamari)

Ohjelman tärkeimpiä osia ovat toimenpiteet, mutta niiden priorisointi olisi tarpeen. Lisäksi ohjelmassa olisi hyvä esittää selkeä visio ja tavoitetila, johon ohjelmalla pyritään. (Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät)

Maakuntakuva Pohjois-Pohjanmaasta tulisi täsmentää seuraavasti:

Pohjois-Pohjanmaa on vetovoimainen ja monipuolinen korkean osaamisen maakunta, jossa yhdistyvät huipputason ICT- ja teknologiaosaaminen sekä vahva elinkeinoelämän uudistumiskyky. Maakunnan vahvuuksia ovat hyvässä kasvussa oleva kestävä matkailu, biotalous, metalliteollisuus, puurakentaminen ja terveysteknologian TKI-osaaminen. Alueen dynaaminen tutkimus- ja yrityskehittäjä, laajat koulutusmahdollisuudet sekä aktiivinen yhteistyöverkosto tekevät Pohjois-Pohjanmaasta kansallisen ja kansainvälisen kehityksen suunnannäyttäjän. (Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät)